

Durmuş Hocaoğlu

Demokrasi, Demos, Halk ve “Ayak Takımı”

Yeniçağ, “Analiz”., 06 Nisan 2008, Pazar., s.06
“Analiz” Sıra No: 643; 2008-034; Nisan-02

YENİÇAĞ

Seçim – yâni millî irâde - ile işbaşına gelmiş bir partinin mahkeme yoluyla kapatılması mes’elesinin ana gündemi oluşturduğu son siyâsî gelişmeler, yeniden demokrasinin fazîlet katsayısının aşağılayıcı bir tarzda irdelenmesine de sebebiyet verir oldu; “yeniden” diyorum, çünkü bu bizim kerâmeti kendinden menkul şeyhler gibi ziyâsı kendinden menkul bir kısım aydın makulesinin kadîm hastalığıdır. İmdi, “irdeleme”nin dilimizdeki bir mânâsı “kritik etme, tenkid etme” gibi yüksek seviyeli bir fikrî cedelleşmeyi işâret ettiği gibi bir diğeri de “itip-kakma, hor görme” gibi pejoratif bir mânâyı işâret etmektedir. İşte bu noktada yapılmakta olan irdelemelerin önemlice bir kısmı ikinci mânâ kontekstinde icrâ edilmektedir ki, o da – bir ‘aydın’ olduğu kuşkusuz olan - bir manken sunucu ‘bayan’ın ifâde buyurduğu veçhiyle ezcümle şöyle hulâsa edilebilir: **Hâli hâzırdaki iktidardan da sübûta erdiği üzere, Demokrasi dediğiniz netîceten, “ayak takımı”nın iktidârıdır.** Gerçi bu bayana anlı-şanlı (?) siyâsetçilerin verdiği cevaplar da – “teneke kafa” gibi meselâ - en az bir o kadar seviyeden mahrum, vâkıa, ama yine de birine “mankendir”, diğeri de “siyâsetçidir”, “olur böyle haddin bilmezlikler” deyip geçilebilir; lâkin, bu gibi davranış ve düşünce bozuklukları hiç de öyle münferid örnekler değil. Asıl sebep fikrimce başka; haddi zâtında demokrasinin kusurları ve riskleri de hiç öyle yabana atılır gibi olmadığından mâadâ, millî irade de yanılmaz değildir, ama bu baylar ve bayanlar demokrasi eleştirisi yapmıyorlar; aslında bütün sancıları, ne yapsalar bir türlü o “çok sevgili halkımız”ın re’yi ile iktidâra gelememenin ve gelemeyecek olmanın farkında bulunmanın tevlîd ettiği hezeyanlardan ibâret. Bu tartışmalarda zaman-zaman Platon’a atıflar da oluyor ki bir felâket; Platon gerçi bir demokrasi karşıtıdır, ama o felsefedeki seviyeyi tutturmak için kırk fırın ekmek yemek bile yetmez. Bütün felsefe tarihinin ana kaynağı sayılabilecek bu Grek, öylesine etkileyici bir elitist iktidar teorisi kurmuştur ki insanı iknâ edesi gelir.

Nitekim, “kesin doğru”ya, “mutlak hakîkat”e ulaşmayı temel gaye olarak seçen Platon, felsefesini **Logos, Nomos, Taxis (Akıl, Kanun, Düzen)** olmak üzere üç temel üzerine binâ eder; buna göre, bütün kâinatta – daha doğrusu sınırsız mükemmeliyetin sembolü olan Gök’de - kusursuz bir akıl, kanun ve düzen hâkimiyeti varken Arz’da ve bâhusus insan dünyasında kusur bulunmaktadır ve bu da evvelâ Arz’ın ve sonra da insanın kusurlu oluşundan ileri gelmektedir. Bu aykırılığı gidermenin ve göklerdeki kadar olmasa da Arz’da, insan eliyle mümkün olduğunca iyi bir nizam te’sis edilebilmesinin mümkün tek yolu ise, ancak ,bütünüyle saf akıl ve felsefe – tabîi kendi felsefesi - üzerine müesses bir ideal devletin te’sis edilmesidir. Ne var ki böylesine mükemmel bir siyâsî düzen de ancak, herşeyin hakîkatinin künhüne vâkıf, mütebahhir, muktedir, bilge (*sophos*) ve – bilgelik yetkin olunca ahlâk da yetkin olacağından – tam

ahlâklı filozoflarca kurulabilir ve yürütülebilir ve Platon'un niçin kendi felsefesini alternatifsiz tek yol seçtiği de bu noktada anlaşılabilir.

İşte, çok kısaca ancak bu şekilde icmâl edilebilecek bu felsefeden istihraç edilen netîceye göre, siyâsî sistemleri, en iyi devlet türü olan ve Altın Devlet olarak da nitelenen “**İdeal Devlet**”ten başlayıp kademe be kademe dejenere olmuş şekilleriyle, Gümüş Devlet, yâni Timokrazi sistemi, sonra Bakır Devlet ve Oligarşi (Plutokrasi) sistemi, Demir Devlet ve Demokrasi sistemi ve en nihâyetinde, en yozlaşmış devlet olan Tiran Devleti ve Tiranizm veya Despotizm sistemi gelecektir. Görüldüğü gibi, bu tasnifte, Demokrasi, ancak Tiranizm'in bir kademe yukarısında yer alan, bozulmuş bir sistemdir; çünkü, filozoflar tarafından değil, menfaatleri ve ihtirasları istikametinde davranan ve gerçeğe vâkıf olmaktan uzak ve bu sebeple de ahlâken daha az yetkin ve hattâ müfsîd olan Demos'un, yâni Halk'ın, Avâm'ın, yâni “ayak takımı”nın sistemidir.

Hikâye kısaca böyle, ama burada bitmiyor; hattâ belki yeni başlıyor.

Platon ve en büyük talebesi Aristoteles

(Sol taraftaki kırmızı harmaniyeli kişi Platon ve elindeki kitap, *Timaios*; yanındaki mavi harmaniyeli ise Aristoteles, elindeki kitap *Etik*)

